Vi kan for første gang i 10 år holde landsmøde i en situation, hvor statsministeren ikke hedder Poul Schlüter. I januar måtte KV-regeringen give op efter Tamil-rapporten og vi fik det regeringsskifte, vi har håbet på gennem så mange år.

Det var godt nok. Mindre godt var det, at vi stadigvæk må vente på systemskiftet. Vi fik en ny regering, men vi fik ikke en ny politisk udvikling i det danske samfund.

Det var taktik og ikke politik, som var drivkraften bag dannelsen af firkant-regeringen.

Socialdemokratiet ønskede af taktiske grunde at knytte de små partier til sig for at fastholde magten efter næste valg. De små partier ønskede af taktiske grunde at trække Socialdemokratiet bort fra SF. Taberen i dette taktiske spil blev de politiske muligheder for et systemskifte.

Den ny regering er en overgangsregering. En regering, der skal køre butikken frem til næste valg. Men det er ikke en regering, som vil indlede det opgør med Schlüter-epoken, der er så stort et behov for. De små midterpartiers deltagelse i regeringen er direkte begrundet i, at de skal sikre en fortsættelse af den tidligere regerings politik. Meget tyder på, at de får ret.

Vi står med en arbejdsløshed, som er rekordhøj. De fleste regner med, at arbejdsløsheden vil passere de 350.000 i 1993. Hvortil kommer de ca. 250.000, som på anden måde står udenfor arbejdsmarkedet. Der er mange årsager til den stigende arbejdsløshed. Én af dem er, at de internationale konjunkturer er fortvivlende. Men det skyldes også, at bekæmpelsen af arbejdsløsheden konsekvent er blevet underprioriteret de seneste år. Filosofien har været, at først skal vi gøre noget ved betalingsbalancen og statsgælden,
hvorefter vi kan se, om ejer er muligheder for at gøre noget for beskæftigelsen.

Denne prioritering er fuldstændig uholdbar. Vi må nu til at tænke omvendt: først må vi gøre noget ved arbejdsløsheden, hvorefter vi må håndtere spørgsmålet om betalingsbalancen og statsgælden .

Det er ret uklart, hvad regeringen egentlig vil i forhold til arbejdsløsheden. Foreløbelig har den spillet ud med en såkaldt arbejdsmarkedsreform og ellers sagt, at vi må vente og se til efter d. 18. maj.

Hvad vi end mener om Edinburgh-aftalen er det imidlertid uacceptabelt, at den bliver koblet på bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Ligegyldigt om det bliver et ja eller nej går vi da ud fra, at en socialdemokratisk ledet regering vil gøre noget ved

arbejdsløsheden. Hvis det bliver et nej er det formentlig endnu mere nødvendigt, at regeringen fører en aktiv beskæftigelsespolitik. Det er således ikke rimeligt, at de arbejdsløse bliver gidsler i kampagnen op til folkeafstemningen.

Hvad angår arbejdsmarkedsreformen er der i alt fald tale om en smuk titel og nogle sympatiske intentioner. "Et nyt arbejdsliv" bliver reformen kaldt og hvem vil ikke gerne have det? Der er forslag om orlovsordninger, som jo i mange år har været SF-mærkesager. Det gælder eksempelvis forslaget om en sabbatordning, som vi i øvrigt har stillet i Folketinget hvert år de sidste 8 år. Sommetider bærer ens anstrengelser frugt, men det er unægtelig et problem, at der kun gives en kompensation på 70% af de maksimale dagpenge. Hvem har råd til at holde sabbat med en så ringe kompensation?

Det er også fornuftigt, at regeringen foreslår en generel uddannelsesorlov. Godt nok - men hvor mange vil bruge den med en kompensation på 80% af de maksimale dagpenge?

Hvis der skal være en ny start med orlovsordninger, som også bliver en god start, er det absolut nødvendigt, at der bliver en økonomisk tilskyndelse til også at bruge dem.

Desværre lægges der bag de fine ord også op til en række stramninger i forhold til de arbejdsløse. Jamen, finder man dog ud af,
at det er arbejdsløsheden og ikke de arbejdsløse, der skal bekæmpes. Hvornår finder man ud af, at forringelser for de arbejdsløse ikke skaber et eneste nyt job?

Men den nye start er der kommet en række nye ord ind i den politiske debat. Regeringen vil "knække arbejdsløshedskurven" og det sidste er, at der til det formål skal "bruges smøreolie". Vi har ikke noget imod at bruge smøreolie, hvis det kan gøre noget ved arbejdsløsheden, men vi venter altså fortsat på de konkrete forslag .

Nyrup var vældig stolt over at han fik stablet en flertalsregering på benene. En flertalsregering kan være en styrke, hvis ellers regeringspartierne trækker på samme hammel. Men det er jo ikke tilfældet i den nye regering. De små midterpartier ønsker at videreføre den tidligere regerings politik samtidig med, at de hver for sig har deres små Hassan'er. Alt det betyder, at regeringen bruger en masse energi på at afklare interne uenigheder.

Den seneste tids debat om en skattereform er et godt eksempel. Tilsyneladende er der i regeringen dyb uenighed om det udspil, som efter vedtagelsen af en

SF-dagsorden i Folketinget skal være klar senest 1. juni. Det er måske årsagen til, at pressen dagligt har kunnet offentliggøre fortrolige oplysninger om regeringens overvejelser. Især de små midterpartier har en interesse i, at placere sig i den taktisk bedste position i de interne forhandlinger. Ud fra deres partipolitiske interesser er det meget logisk, men det er skidt for en kommende skattereform, at det er den form for taktik, som dominerer billedet.

Men det er et meget godt udtryk for, hvad vi frygtede og advarede imod i forbindelse med regeringsdannelsen. Nemlig, at regeringspartierne er så forskellige, at det resulterer i handlingslammelse .

I januar advarede vi kraftigt imod den nye regering. Vi gjorde det klart, at vi ikke er en del af regeringens parlamentariske grundlag og at vi derfor naturligvis heller ikke kan være sikkerhedsnet,
hvis den kommer i vanskeligheder. På den anden side har det altid været SF-politik at søge maksimal indflydelse i forhold til den til enhver tid siddende regering. Det gjorde vi under den tidligere KV-regering og det vil vi også gøre i forhold den nye regering. Bl.a. derfor gik vi med i den nye folkeskolereform, hvor der efterhånden er tradition for at SF er med.

Men vi har ingen illusioner om, at regeringen reelt vil samarbejde med SF på de store politisk-økonomiske områder. Der er tale om en flertalsregering og som flere ledende regeringspolitikere har sagt det, vil den være villig til benhårdt at bruge sit flertal, hvis det bliver nødvendigt.

Det betyder så på den anden side, at vi må satse alt på, at der bliver skabt et nyt flertal efter næste folketingsvalg. Et flertal, som kan udforme det systemskifte, der er så hårdt brug for.

Den nuværende regering vil med garanti ikke fastholde flertallet og det bliver i forlængelse heraf en helt central opgave for SF at gøre det klart for ikke mindst socialdemokratiske medlemmer og socialdemokratiske vælgere, at kun et tæt samarbejde mellem S og SF kan sikre en ny politisk udvikling. I den forstand bliver tiden frem til næste folketingsvalg én lang valgkamp for SF.

Der blev i år forhandlet nye overenskomster, og man kan ikke påstå, at der i den forbindelse var tale om lønfest eller andre former for fester. Overenskomstresultatet var både magert og perspektivløst. De fleste har godkendt de nye overenskomster, hvad i høj grad siger noget om den passivisering af fagbevægelsen, som den store

arbejdsløhed medfører. Slagteriarbejderne udgør en undtagelse. For dem er det ikke et spørgsmål om løn, men mere om de nedslidende og uacceptable arbejdsvilkår, de må arbejde under. Landbrugets arbejdsgivere må erkende, at også slagteriarbejdere har krav på et anstændigt arbejdsliv. Der er nu fremlagt et nyt forslag, som er sendt afstemning blandt slagteriarbejderne - et forslag, som ikke løser de grundlæggende problemer omkring slagteriarbejdernes arbejdstid. Det er kommet frem, at NNF fik vredet armen rundt af bl.a. LO efter trusler om et regeringsindgreb. Hvis det er tilfældet er det helt uacceptabelt.
Vi har ikke fantasi til at forestille os, at en socialdemokratisk ledet regering vil gribe ind i en lovlig arbejdskonflikt. Og vi må kraftigt advare imod det.

Også på det offentlige område har der været utilfredshed med KTO-forliget. Det gælder specielt bestemmelserne om lokallønnen - de såkaldte fedterøvstillæg. Også her må vi opfordre de offentlige arbejdsgivere til at besinde sig. Eksempelvis har PMF foreslået en anden anvendelse af lokallønspuljen uden at det går ud over den samlede lønramme. Hvorfor går man dog ikke konstruktivt ind i disse drøftelser i stedet for at lade tusinder af familier blive gidsler fordi børnene ikke kan blive passet i daginstitutionerne.

Kære forhandlere på det offentlige område: kom dog til fornuft og gå ind i en dialog omkring lokallønnen.

Vi har brugt en masse energi på EF det sidste år. Som det er bekendt fremlagde vi før 2. juni sidste år et nyforhandlingsudspil, der blev grundlaget for arbejdet i efteråret. Vi lagde i den forbindelse stor vægt på at tage et medansvar for, at nej'et blev brugt konstruktivt.

Vi kender alle forløbet med det nationale kompromis, Edinburgh-aftalen og vort ekstraordinære landsmøde i marts måned. På landsmødet i marts var der et klart flertal for at støtte partiledelsen, men vi ved alle, at der i forhold til Edinburgh-aftalen er uenighed i vort parti og at det ikke er lykkedes at overbevise vore vælgere om det rigtige i vor beslutning. Det er selvsagt et problem, vi må tage alvorligt.

Jeg skal ikke her komme med dybsindige analyser om, hvorfor det ikke er lykkedes at slå igennem med vor argumentation. Jeg skal nøjes med at nævne én ting: nemlig at EF-debatten er blevet meget følelsesladet. I den debatstemning er det blevet ekstremt vanskeligt at komme igennem med det budskab, at Edinburgh-aftalen faktisk holder Danmark udenfor den udvikling imod et Europas forenede Stater, som

nogle satser på.

Én af dem er Martin Bangemann, der som bekendt er EF-Kommissær. Bangemann sagde i onsdags, at Maastricht-traktaten skulle bruges til skabelsen af en europæisk føderation, et Europas forenede Stater. Der er ikke noget nyt i, at Bangemann siger det. Det nye er, at Danmark gennem Edinburgh-aftalen krystalklart er udenfor denne udvikling. Hvad er en forbundsstat uden fælles mønt, uden fælles forsvar, uden fælles politi, uden fælles statsborgerskab? Værdien i Edinburgh-aftalen ligger i, at vi har fået en juridisk bindende aftale mellem EF-landenes regeringschefer, hvorefter Danmark ikke vil være en del af den udvikling, Bangemann ønsker.

Vi skal samtidig have i baghovedet, at Edinburgh-aftalen ikke kan ændres uden en ny folkeafstemning. Og hvad Bangemann og konsorter end måtte have af fantasier er der ikke flertal i den danske befolkning for det forenede Europa, flommeeuropæerne ønsker.

Der er ja-sigere, som er forargede på Bangemann og mener, at han handler uklogt med sine bemærkninger. Her er jeg uenig. Naturligvis skal Bangemann kunne sige sin mening og naturligvis skal han ikke tage taktiske hensyn til den danske folkeafstemning og så komme med hele batteriet d. 19. maj. Der skal ikke stikkes noget under stolen op til folkeafstemningen. Det centrale er imidlertid, at han har uret. Ifølge Edinburgh-aftalen er vi krystalklart udenfor den føderation, Bangemann ønsker. Hvis han alligevel vil lave den, bliver resultatet et EF i flere hastigheder, hvad han i øvrigt selv nævner i Wall Street Journal som en mulighed

Den danske EF-debat har udviklet sig til en religionskrig og det er skidt. Ikke mindst fordi der er behov for en ordentlig og saglig folkelig debat om, hvad vi vil med Europa og hvordan Danmark skal placeres i den fremtidige europæiske orden. Så meget desto vigtigere er det, at vi i SF kan tage Europa-debatten på en ordentlig måde.

Det er ikke mit indtryk, at vi er særlig uenige om perspektiverne for det europæiske samarbejde. Uenigheden går på, om Edinburgh-aftalen lever op til vore krav og om man kan opnå mere ved at stemme nej d. 18. maj.

Vi er enige om, at perspektivet for Europa ikke er den forbundsstat, Bangemann taler om. At det i stedet er centralt at

integrere i bredden, dvs. inddrage lande udenfor EF i samarbejdet. Dette

gælder ikke mindst Østeuropa. Af hensyn til vor fælles sikkerhed er det helt afgørende, at Østeuropa hurtigst muligt bliver inddraget i et politisk samarbejde med EF. Samt at Østeuropa hjælpes økonomisk, så det indenfor en overskuelig arrække kan opnå fuldt medlemsskab af EF.

Hvad angår de andre nordiske lande vil der med sikkerhed ikke være flertal i befolkningerne for den unionsmodel, Bangemann ønsker. Det er derfor afgørende, at de i forhandlingerne sikres særordninger i stil med den danske. Naturligvis ud fra de ønsker, som de selv opstiller. Det skal her præciseres, at det i sidste ende er et politisk spørgsmål om det lykkes dem at få særordninger .

Vi er enige om et fremtidigt fleksibelt europæisk samarbejde - et Europa i flere rum. Et samarbejde, hvor der er brudt med princippet fra De tre Musketerer om "Én for alle og alle for én". Europa er så forskellig, at det ikke kan presses ned i den samme kasse. Vi har i dag en forskellig vurdering af, i hvilken udstrækning Edinburgh-aftalen kan blive murbrækker for denne udvikling. Men vi er ikke uenige om, at vi også efter 18. maj vil arbejde herfor.

Vi er enige om, at EF skal være mere åbent og demokratisk. Vi vurderer udviklingen siden 2. juni sidste år forskelligt, men det forhindrer ikke, at vi i fællesskab - også efter 18. maj - vil arbejde for et mere åbent og demokratisk EF.

Vi er enige om, at EF skal være mere grøn og social, og selvom vi kan være uenige om det positive i Maastricht-traktatens miljøbestemmelser og den sociale dimension, forhindrer det ikke, at vi - også efter 18 maj - slås for et mere grønt og socialt Europa.

Med andre ord: folkeafstemningen d. 18. maj er ikke nogen endestation, men derimod en mellemstation i den politisk kamp om det fremtidige europæiske samarbejde. Den kamp vil vi tage del i - som vi tager del i kampen om det danske samfunds indretning. Ud fra de rød-grønne værdier, som er grundlaget for SF.

Nødvendigheden af en ramme for det europæiske samarbejde illustreres ikke mindst af krigen i Jugoslavien og de nye sikkerhedspolitiske udfordringer, som er en følge af sammenbruddene i Østeuropa. Det er udfordringer, som i høj grad skyldes kombinationen af økonomisk tilbagestående og en hæslig nationalisme. Krigen i Jugoslavien kan meget vel være begyndelsen på en udvikling, som kan blive langt værre.

Når vi i TV ser myrderierne i Jugoslavien bliver vi forfærdede og må sige til os selv, om det virkelig kan være rigtigt. Det her må stoppes, siger vi. Det må være muligt at gribe ind og stoppe vanviddet.

Der er ingen tvivl om, at EF's og de vesteuropæiske landes håndtering af Jugoslaviens-konflikten har medvirket til, at den er eskaleret. Den hurtige anerkendelsespolitik var katastrofal i og med at man ikke havde sikret helt legitime mindretalsinteresser, ikke mindst hos de serbiske mindretal i Kroatien og i Bosnien.

Men det er også indlysende, at Milosevic-regeringens nationalistiske politik har skærpet konflikten. Ligesåvel som Tudjman-regeringens politik har gjort det. Det er derfor helt afgørende, at der gives enhver støtte til den demokratiske opposition i både Serbien og Kroatien.

Vi har støttet Vance-Owen-planen og sanktionspolitikken. Vi havde håbet, at konferencen i Athen havde medført støtte også fra de bosniske serbere til Vance-Owen-planen. Dette ser ikke ud til at blive tilfældet.

Hvis de bosniske serbere ved folkeafstemningen ikke godkender fredsplanen, er der mange som vil sige, at vesten må gribe ind militært. Det må vi advare imod. Den jugoslaviske konflikt er så kompliceret, at den ikke kan løses militært. Men det er klart, at ikke mindst Beograd-regeringen må tvinges til at lægge yderligere pres på de bosniske serbere.

Også i Mellemøsten går det trægt med fredsprocessen. Den nye israelske regering har ikke været den fornyelse, mange havde håbet. Tværtimod fortsætter undertrykkelsen af palæstinenserne i
de besatte områder. Der er ikke fundet nogen løsning på de deporterede palæstinensere. På trods af uhyrlighederne fra den israelske regering agter palæstinenserne at genoptage fredsprocessen. Men hvor er EF og Danmark i Mellemøsten-konflikten? Bør vi ikke snart fra EF og fra Danmark se en klar og entydig afstandtagen fra den israelske undertrykkelse. Og bør der ikke også lægges økonomisk pres på Israel? Vi synes det.

Det år, der er gået siden sidste landsmøde har været begivenhedsrigt. Vi vandt folkeafstemningen d. 2. juni. Vi gik ind og påvirkede EF-udviklingen. Vi fik et regeringsskifte og om godt en uge skal vi have en ny folkeafstemning om Edinburgh-aftalen.

Vi var euroforiske d. 2. juni men også usikre på konsekvenserne af det nej, vi

havde været med til at skabe. Vi gjorde et godt stykke politisk arbejde omkring det nationale kompromis, men måtte erkende, at udviklingen efterfølgende gav os interne vanskeligheder.

Der er det sidste år faldet mange knubbede ord om SF, men vi kan til enhver tid se hinanden i øjnene. Vi har handlet ud fra, hvad vi sagde før folkeafstemningen og der har hele vejen igennem været tale om en kollektiv proces. I Folketingsgruppen. I Forretningsudvalget. I Hovedbestyrelsen. På det ekstraordinære landsmøde. Vi har kunnet håndtere uenigheden på en måde, der udenfor SF vækker beundring og respekt.

Der er mennesker, som taler om at oprette et konkurrerende parti til SF. Det er lidt uklart hvem og hvor mange, de er. Samt præcist hvilken politisk placering, partiet skal have. Intet parti er et mål i sig selv, så hvis en anden organisatorisk ramme vil arbejde for de samme politiske målsætninger som SF er der ikke nogen katastrofe i det. Det betyder imidlertid en svækkelse af den fælles kamp for et grønnere og mere socialt Danmark.

Hvis der kommer et nyt parti, skal vi selvfølgelig samarbejde med det - men vil unægtelig være en fordel, hvis de fælles ideer kan samles i SF. Det stiller krav til os om fortsat at være det

brede og åbne parti, vi altid har været. Det viste vi omkring det ekstraordinære landsmøde og det skal vi også vise på andre måder.

SF skal være et parti, som mestrer den dobbelthed, der ligger i, at vi på den ene side har ideer, visioner/kan sætte dagsordener. Og at vi på den anden side kan sikre konkrete resultater. Det gør vore mange folk i kommunalbestyrelser og amtsråd dagligt. Og det skal vi kunne gøre med styrke efter kommunalvalget i efteråret. Det gør vore folk i Folketingsgruppen og også her skal vi have større styrke efter næste folketingsvalg.

Vi skal konsekvent opprioritere økologi og grøn omstilling. Vi skal tage alvorligt, at forskerne har slået alarm omkring den globale økologi. Vi skal tage det parti i Danmark, som tager Rio-konferencen alvorligt. Vi skal tage alvorligt, at der er en sammenhæng mellem økologi og den globale fordeling af goderne. At en retfærdig fordeling af verdens goder nødvendigvis vil få konsekvenser for produktion og forbrug i den rige del af verden.

Vi skal til stadighed kritisere den faste forbindelse over Øresund, men skal samtidig

arbejde jordnært og målrettet for at få beslutningen revurderet og omgjort.

Vi skal i Danmark være den dårlige samvittighed overfor den stigende arbejdsløshed og de sociale problemer. Hen vi skal ikke kun være dårlig samvittighed. Vi skal også give håb og positive bud på en anden politisk udvikling. En udvikling hvor arbejdet fordeles bedre. Hvor vi satser på en markant efteruddannelse. Hvor vi er villige til at forbedre den kommunale service - af hensyn til de arbejdsløse og de familier, som ikke kan få passet deres børn, de ældre som har været ramt af nedskæringer, de mennesker, som venter på en operation. Osv. Osv.

Vi skal derfor gå offensiv og realistisk ind i debatten omkring arbejdsløsheden som både må og skal blive den centrale diskussion i det danske samfund.

Vi skal være det parti, som vedvarende sætter demokratiet på dagsordenen. De mange finans- og erhvervsskandaler er i sig selv
et bevis for, at den vidunderlige liberalisme, hvor smarte direktører har hele ledelsesretten på ingen måde garanterer effektivitet. Tværtimod. Hvor ville det dog være fint, hvis Socialdemokratiet igen begyndte at interessere sig for økonomisk demokrati og demokrati på arbejdspladsen. Det er muligvis ikke in i den nuværende tidsånd, men hvor er der dog brug for en ny diskussion om den økonomiske og erhvervsmæssige ledelsesret. Så meget desto vigtigere er det, at SF tager denne debat op.

Vi skal som parti konsekvent forsvare rettighederne hos flygtninge, indvandrere og mennesker fra andre kulturer.

Med den nuværende ustabilitet i Europa kan vi ikke regne med at tilstrømningen af flygtninge vil stoppe. Vore folk i kommunalbestyrelserne skal konkret forholde sig til, hvordan deres kommuner skal håndtere flygtningene. Vi kan godt være stolte over, at SF altid indtager den tolerante og menneskevenlige holdning, som er det eneste anstændige.

Vi skal have en ordentlig integrationspolitik, hvor udgangspunktet er gensidig respekt. Danmark er kulturelt set et meget homogent samfund og ikke mindst derfor både skal og kan vi vise tolerance overfor medborgere, som har andre kulturelle traditioner .

Der er altså nok at tage fat på. Og det gælder alle de steder, hvor vi arbejder. Vi har det seneste år vist, at vi kan en masse - og mere end vore modstandere bryder sig om. Den udvikling skal vi fortsætte.

Der er stadigvæk brug for en venstrefløj i det danske samfund. En venstrefløj, som både kan tænke nyt og handle konsekvent - samtidig med at den fastholder de grundlæggende værdier. En levende venstrefløj er nødvendig, hvis vi skal undgå den sammenblanding på midten, som der er en tendens til. En sammenblanding, hvor ideer erstattes med ligegyldighed og hvor politik erstattes med taktik.

At undgå denne udvikling vil være SFs virkelige berettigelse de kommende år.